

Bodrogköz alegység vízgyűjtő-gazdálkodási terv – tájgazdálkodás, szabályozott vízkivezetés

A tervezési anyag egyik – szerintünk - jelentős hiányosságát szeretnénk véleményünkben részletezni, több releváns téma és alfejezet említésével. **A hiányosság véleményünk szerint az, hogy az anyag szinte egyáltalán nem foglalkozik a Bodrogközben kialakított rendszeres vízkivezetés és vízpótlás lehetőségével**, így nem is veszi számba a rendszer által nyújtott tájszintű lehetőségeket.

Ez a hiányosság sajnos nem egyedi. A Bodrogközben létrehozott vízpótlási rendszer működése nem előkészített, aminek fő okát abban látjuk, hogy sem a vízügyi igazgatási szervek, sem a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium nem vállalta fel a vízpótlással és a tájhasználat váltással kapcsolatos feladatok koordinálását a Bodrogközben. Ennek eredményeképpen az elmúlt években a rendszer fizikailag kiépült, ám annak működése nem lett előkészítve, egyeztetve, népszerűsítve. A rendszer mind mezőgazdasági (tájgazdálkodás), mind természetvédelmi szempontból komoly lehetőségeket rejt, ám eddig kevés jel mutat arra, hogy ezeket a lehetőségeket ki tudnánk használni.

Egy vízgazdálkodási tervezési folyamatban azonban elvárható volna, hogy egy ártéri öblözetet táji szinten érintő beavatkozásban a tervezők felismerjék ezeket a lehetőségeket, és hogy a tervezési anyag szorgalmazza a rendszer üzemeltetési feltételeinek megteremtését a szakminisztériumok részéről.

Meg kell jegyezzük, hogy amennyiben a Bodrogközi vízpótlás rendszerét a tervezők figyelembe vették volna annak jelentőségével arányosan, akkor a legtöbb alfejezetben azt indokolt lett volna szerepeltetni.

Alább néhány alfejezet kapcsán írjuk le 'hiányérzetünket'.

Vízrajz

A dokumentum az 1.1.4 fejezetben nem említi meg a tájgazdálkodási mintaterület és a rendszeres, szabályozott vízkivezetés lehetőségének kialakítását. Meggyőződésünk, hogy egy ilyen – melleleg az elmúlt évben befejezett, 4 100 hektár területet érintő és több milliárd forintos költségen kialakított – mesterséges vízkormányzó rendszer érdemes arra, hogy a táj vízrajzában említésre kerüljön.

Vízkormányzás

A vízkormányzás kifejezés az anyagban csupán egy helyen (2.3.3 alfejezet) kerül elő, ott is csak a csatornák üzemeltetése kapcsán. A vízkormányzás a Bodrogközben tervezett ártér rehabilitáció egyik legfontosabb koncepcionális eleme. Az elmúlt évek szakmai törekvéseit ilyen mértékben figyelmen kívül hagyni legalábbis nem szerencsés.

Fenntartható felszíni vízhasználatok megvalósítása

A '8.4.1 Fenntartható felszíni vízhasználatok megvalósítása a mederben hagyandó vízhozam figyelembevételével' alfejezet nem foglalkozik a vízpótlási célú rendszeres vízkivezetés lehetőségével, ami a Bodrogközben - ártéri öblözet szinten - az országban elsőként kialakított lehetőség. A vízkivezetés ebben az esetben a nagy vízhozamok víztöbbletét vezeti ki a tájba, hosszabb időre megoldva a táj egyes elemeinek vízellátását, víz tartalékolását. Az ilyen módon pótolta víz a mezőgazdasági területek és a természetes élőhelyek számára egyaránt

fontos. A vízpótlási rendszer nagy előnye, hogy nem az aszályos időszakokban próbál vizet kivenni, amikor az egyébként is szűkösen áll rendelkezésre.

Ezen logika miatt gondoljuk azt, hogy a fent említett alfejezetben hiba volna kihagyni a Bodroghözben kiépült vízkivezetési lehetőség részletes bemutatását.

Megjegyzés: Hogyan várhatjuk el a helyi gazdálkodóktól, hogy illesszék gazdálkodásukat a rendszeres vízpótlás lehetőségéhez, ha még a vízgazdálkodási tervezési anyagokban sem kap szerepet ez a rendkívül fontos, és a VKI céljaival összhangban lévő alapelv és lehetőség?

Mezőgazdasági vízszolgáltatások

A 7.2.3 ' Mezőgazdasági vízszolgáltatások pénzügyi költségmegtérülésének értékelése' alfejezetben sem kerül megemlítésre a vízpótlás lehetősége, csak az öntözés kérdésével foglalkozik az anyag. A nagy vízhozamok víztöbbletének kivezetése és hasznosítása, illetve az esetleges tájhasználat váltás alapjaiban változtathatja meg a gazdálkodásról és az öntözésről, vízellátottságról alkotott álláspontunkat. Illett volna erre kitérni az anyagban.

Területi agrárintézkedések a tápanyagterhelés csökkentése érdekében

A 8.1.1 ' Területi agrárintézkedések a tápanyagterhelés csökkentése érdekében' alfejezetben a művelési ágváltás keretében nem említi az anyag a művelési ágváltás és a vízpótlás, vízvisszatartás kapcsolatát, holott a Bodroghözben korábban (a Vásárhelyi Terv Továbbfejlesztése keretében) tervezett ártéri tájgazdálkodásnak ez egy alapvető összefüggése. Mellesleg az ártéri tájgazdálkodás lényegéből adódóan megköveteli a szennyező anyagok használatának korlátozását, így hozzájárul a VKI célkitűzéseinek eléréséhez.

Kapcsolódó térségi programok és tervek

A 9. fejezet nem említi a Vásárhelyi Terv Továbbfejlesztése keretében készült beruházásokat és azok várható hatását az öblözet vízrendszerére és vízgazdálkodására. Úgy gondoljuk, hogy ez a hiányosság javításra szorul. Ugyan a beruházás, mint projekt megvalósult és a létesítmények átadásra kerültek, a működtetés kérdései még csak az elmúlt egy évben kerültek terítékre. A rendszeres vízkivezetés és vízpótlás, valamint a tájhasználat váltás kérdése javában aktuális a tervezési területen, ráadásul közvetlenül érint 4 100 hektárt, valamint közvetetten ettől lényegesen nagyobb terület vízgazdálkodására lehet jelentős hatással. Javasolom az árvízi vésztározó és tájgazdálkodási mintaterület kérdését, mint helyi programot bemutatni ebben a fejezetben is, különös tekintettel a jövőben a térség és a vízügyi szakma előtt álló feladatokra. Ilyenek lehetnek az üzemrend kialakítása a tájgazdálkodási, rendszeres vízkivezetést alkalmazó működésre, vagy a kapcsolódó gazdálkodói egyeztetések.

Összefoglalás

Általában elmondható, hogy a tervezési anyag kissé eltávolodik a valós helyzettől azáltal, hogy nem foglalkozik a szabályozott vízkivezetés és vízpótlás lehetőségével és várható hatásaival a tervezési területen. Ezen felül egy, a VKI célkitűzései szempontjából rendkívül fontos lehetőséget hagy figyelmen kívül, amivel éppen a VKI célok megvalósulását gyengíti. Véleményünk szerint egy vízgazdálkodási tervezés, ha nem is hozhatja helyre az elmúlt évek hibáit és hiányosságait, koncepcionális szinten mindenképpen helyére kellene tegyen egy ilyen, tájszintű ügyet. Fontos lenne megmutatni az anyagban, hogy a vízpótlás és tájhasználat váltás hogyan szolgálhatja a VKI célkitűzéseit, illetve hasznos volna gyakorlatias javaslatokat is tenni az eddigi szerény eredmények javítására, az üzemrend elkészítésére, a gazdálkodók bevonására és a tájgazdálkodási rendszer tényleges elindítására.

Cselószki Tamás
E-misszió Egyesület
csele@t-online.hu